

Utbildningsinspektion i Backgårdsskolan

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Backgårdsskolan	Antal barn/elever/studerande
Grundskola	122
Skolbarnsomsorg	80
Förskoleklass	29

Utbildningen vid Backgårdsskolan omfattar förskoleklass och grundskolans årskurs 1-4. I förskoleklassernas lokaler inryms tre fritidshemsavdelningar. I nära anslutning till skolan finns en förskola med barn i åldrarna 1-5 år.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag som är uppdelade efter de tre spår som verksamheten i skolan är organiserad kring. Varje spår består av en F-klass, en 1-2:a och en 3-4:a. Personalen arbetar åldersblandat med integrerad fritidsverksamhet. I arbetslagen ingår förskollärare, lärare, fritidspedagog och resurspersoner som elev- eller lärarassistenter.

Skolans låga huvudbyggnad är från slutet av 70-talet med en senare tillbyggd modul på grund av ökade utrymmesbehov. De stora klassrummen har egna direkta entréer till utegården. Centralt i skolan finns ett stort genomgångsrum med dörrar till klassrummen. Bokhyllor och flera sittgrupper avgränsar för lugnare hörn. Utemiljön består av lekplatser och även stora ytor med natur- och skogstomt att vara på.

Upptagningsområdet består av blandad bostadsbebyggelse i Norrfjärden och mindre gårdar i omkringliggande byar. Cirka en tredjedel av eleverna har skolskjuts.

Skolan är väl anpassad för att ta emot elever med rörelsehinder då samtliga lokaler är på markplanet och inga trappor finns. Inga elever har modersmålsundervisning, även om några elever har förälder med utländsk bakgrund.

Inför årskurs 5 flyttar eleverna till den större Porsnässkolan, en 5-9-skola som ligger centralt i Norrfjärden. Där finns kommunalsbiblioteket, sporthall och simhall som besöks regelbundet av Backgårdsskolans elever.

Genomförandet av inspektionen i Backgårdsskolan

Skolverket sände den 10 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Backgårdsskolan har bestått av undervisningsrådet Lena Ålander och experten Ola Dahlgren. Besök i Backgårdsskolan inleddes den 25 februari och avslutades den 27 februari 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Backgårdsskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Backgårdsskolan genomfördes formella intervjuer med elever, lärare, förskollärare, specialpedagog, skolsköterska, rektor samt föräldrar. Verksamhetsbesök genomfördes under lektioner och samlingar i olika klasser. Under besöket fördes också samtal med andra elever och föräldrar samt annan personal.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Stämningen är trivsamt på skolan, både bland elever och personal i korridorer, klassrum, arbetsrum och personalrum. Lokalerna är fräscha, det förekommer inget klotter på skolan och eleverna är måna om och tar ansvar för miljön.

Kontakten mellan elever och personal är personlig och öppen. Eleverna känner alla lärare och rektor samt den övriga personalen på skolan vid namn. Eleverna känner sig trygga och trivs. De tycker att det är roligt att gå till skolan, Backgårdsskolan upplevs som en bra skola och eleverna är motiverade och känner en lust att lära.

De olika spårens och gruppernas elever känner varandra väl, delvis tack vare den väl utvecklade fadderverksamheten, men också genom gemensamma temaarbeten och andra aktiviteter.

I Piteå kommuns kvalitetsundersökning 2001-2003 redovisas en elevenkät från årskurs 2. Där framkommer att värdena för trivsel och trygghet gått ned. År 2001 var siffrorna 3,5 respektive 3,6 på en fyrgradig skala. För år 2003 var motsvarande siffror 3,2 respektive 3,4. Denna minskning har inte förklarats eller analyserats närmare i kvalitetsredovisningen.

Eleverna tycker att det är viktigt att kunna påverka. De har varit engagerade i utformningen av utemiljön även om de inte fått igenom alla sina önskemål.

Eleverna är tveksamma till huruvida de kan påverka själva undervisningen på något sätt.

Elevers val, elevers eget arbete och temaarbete är exempel på uppskattade verksamheter bland eleverna. Inom dessa verksamheter får elever i viss utsträckning önska och välja fritt, samt planera sitt eget arbete utifrån mognad och ålder. Vid inspektionsbesöket framkom att alla elever inte är mogna att ta hela det ökade ansvaret för sitt eget lärande. Ibland blev det i stället mer oroligt, mycket lång "igångsättnings"tid", koncentrationssvårigheter och hög ljudnivå i klassen.

Elever som inspektörsteamet träffat kände alla till både mobbningsteamet och "den svarta lådan", där eleverna kan lämna lappar om de själva eller andra känner sig utsatta för något, och vart man skulle vända sig då något inträffat. Mobbningstendenser uppmärksammas direkt av både elever och personal och eleverna respekterar både varandra och sin skolmiljö. Enligt skolans egen kvalitetsredovisning har mobbningsteamet arbetat med fyra fall av kränkande behandling läsåret 2002-2003, varav ett fall bedömdes som allvarligt.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att man nått goda resultat med arbetet med normer och värden. Elevers delaktighet och inflytande kan dock förbättras.

Andra förbättringsområden är att utverka en lugn arbetsmiljö för alla samt att anpassa elevernas ökade ansvar efter deras mognad.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Resultaten i rättstavning för årskurs 2, 3 och 4 som redovisas i skolans egen kvalitetsredovisning, visar på en ojämn utveckling under åren 2001-2003. Resultaten har inte följts upp eller analyserats närmare. Lästestet för årskurserna 2, 3 och 4 under samma läsår visar på något jämnare siffror över tid och resultaten visar på att drygt 90 procent av eleverna klarade testet. Resultaten av diagnoserna i matematik sägs ligga ganska stabilt över tid, men har inte redovisats då de inte "går att skriva i procent".

Elevernas kunskaper i engelska har varit bristfälliga, vilket visat sig bland annat genom att många elever inte nått målen i ämnesproven för årskurs 5. Det har tidigare inte varit något samarbete med Porsnässkolans mottagande lärare. Med det påbörjade arbetet med den så kallade "röda tråden" hoppas personalen att hela rektorsområdet får en samsyn och ett 1-16-årsperspektiv. Därmed förbättras möjligheten till kontinuitet och uppföljning av kursinnehåll samt bedömning av elevernas måluppfyllelse.

Eleverna säger att de går i skolan för att lära sig saker. Målet är att kunna läsa, räkna och skriva. De känner till både sina starka och svaga sidor genom att de får vara med och se sin utveckling i olika slags utvärderingar.

Bland både personal och föräldrar finns de som är bekymrade över att eleverna når sämre resultat nu jämfört med tidigare. Många upplever att allt fler elever är i behov av särskilt stöd. Många menar också att organisationen med spår och åldersblandade klasser bidrar till en sämre lärandemiljö, då de stora grupperna skapar oro. Den pedagogiska tanken med ett individanpassat arbetssätt fungerar inte då läraren inte hinner med alla elever. Förmågan att arbeta självständigt och utvärdera sitt lärande har inte utvecklats hos alla elever som man hoppats.

Simundervisning erbjuds och simkunnigheten är god och följs upp till och med årskurs 4 om eleven inte lärt sig simma efter årskurs 3.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att elevernas kunskaper och resultat till övervägande del är på en god nivå.

Uppföljningar och utvärderingar av resultaten bör dock genomföras och analyseras för att skolan ska kunna vidta de förbättringsåtgärder som krävs.

Ett utökat samarbete med mottagande skola är också ett angeläget förbättringsområde för att utveckla en samsyn kring kunskapsmål och likvärdig bedömning.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Personalen vid skolan arbetar aktivt och förebyggande mot mobbning och kränkande behandling. Som exempel kan nämnas kompisamtal, en väl utvecklad fadderverksamhet och att flera vuxna alltid finns ute bland eleverna på raster och vid måltider. Eleverna har flera faddrar i olika åldrar och klasser. Vid gemensamma utflykter, temaarbeten och andra aktiviteter används alltid dessa fadderkontakter, vilket är populärt bland både de yngre och äldre eleverna.

Personalen arbetar förebyggande och konsekvent för ett bättre språkbruk. Vid skolan har införts så kallad nolltolerans mot kränkande beteende eller tillmälen. Detta arbete ingår i "röda tråden" och genomförs gemensamt i alla skolor inom det norra geografiska rektorsområdet.

I skolans "Handlingsplan mot kränkande särbehandling 2003" finns begreppsdefinition, mål och förebyggande arbete samt mobbningsteamet presenterat. Däremot finns ingenting skrivet om vilka åtgärder som ska vidtas då akuta situationer uppträder.

Centralt för hela kommunen finns ett handlingsprogram mot mobbning enligt den så kallade ”Piteåmodellen”, men denna är inte känd bland alla föräldrar eller elever. All personal delar inte heller uppfattningen om hur arbetsgången ska vara då mobbning eller annan kränkande behandling upptäcks. Detta gäller framför allt då det handlar om vid vilken tidpunkt föräldrarna ska informeras.

Flickorna tycker att det görs skillnad mellan pojkar och flickor på skolan. Pojkarna tar och får för stor plats generellt anser de. Vid besök i de olika verksamheterna är det också ofta pojkarna som hörs och syns mera och det är bland dem som de flesta oroliga barnen som har svårare att koncentrera sig finns. Personalen säger att de arbetar med att ge barnen en positiv bild av sig själv oavsett kön. Flickor och pojkar har getts lika möjligheter och behandlas lika. Skolan har ibland infört speciella datortider för flickor och pojkar. Även idrottstimmarna kan ibland vara uppdelade mellan flickor och pojkar.

I Backgårdsskolan finns rutiner för elevinflytande i form av klassråd och elevråd. Klassråden fungerar inte reellt i alla klasser, utan mera i mån av lärarnas tid och behov.

Gemensamma trivselregler finns uppsatta väl synliga på en anslagstavla vid skolans entré och även de yngsta eleverna hittar dit. På samma anslagstavla finns även övrig information om skolan och dess verksamhet samt foto med namn på personalen.

Samverkan med föräldrarna och information sker i form av veckobrev eller en kontaktbok, som uppskattas mycket av föräldrarna. Skolråd finns och har representanter från elever, föräldrar, lärare, rektor och en kontaktpolitiker från nämnden. Utemiljön är diskuterad många gånger, men varken elever eller föräldrar tycker sig ha fått något gehör för sina önskemål. Enligt uppgift kommer Backgårdsskolans utemiljö att prioriteras först om ett par år. Skolrådet föregås av ett föräldraråd som är utformat som ett öppet möte där föräldrar kan förbereda och redovisa frågor. Uppslutningen till föräldraträffarna har varit dålig utom då det handlade om organisationen av de så kallade spåren med åldersblandade klasser som eventuellt ska tas bort.

Många föräldrar uppger att det är svårt att ha någon insyn i gruppindelningen och i vilken klass deras barn ska gå i. De flesta föräldrar vill att skolan ska införa åldershomogena klasser igen. Föräldrarna tror att både arbetsron och därmed trivseln och kunskaperna ökar då. Även många lärare delar föräldrarnas uppfattning.

Föräldrar har fått dokument och planer kring skolans arbetsplan och handlingsplan mot kränkande särbehandling och känner till kvalitetsredovisningen, men har inte varit delaktiga vid utformandet av dessa. Inte heller ordnings- eller trivselreglerna har de varit delaktiga i. Föräldraenkäter genomförs inte på Backgårdsskolan, vilket föräldrarna efterlyser då de är vana vid sådana sedan förskolan.

Utvecklingssamtalen fungerar enligt de flesta föräldrar bra. Många vill dock gärna ha snabbare och direkt information om deras barn behöver stöd eller är inblandad i kamratproblem av något slag.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att arbetet med arbetsmiljö och delaktighet i stort håller en god kvalitet. Då det gäller det akuta åtgärdsarbetet vid kränkande behandling behöver dock handlingsplanen kompletteras.

Ett annat förbättringsområde är elevernas reella inflytande över sin utbildning i form av klassråd. Elevråd och skolråd finns, men i praktiken fungerar de inte alltid.

Föräldrasamverkan kan också förbättras genom regelbundna föräldraenkäter och genom att skolrådet blir delaktigt i utformningen av policydokument och handlingsplaner.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

En arbetsplan finns med mål att sträva mot, metoder för genomförande och utvärderingssätt angivna. Flera prioriterade områden nämns, som till exempel Värdegrunden, Hälsa och arbetsmiljö och Barn i behov av särskilt stöd. All personal har varit med vid framtagandet av arbetsplanen, som följer kommunens skolplan och läroplanen.

I den årliga kvalitetsredovisningen, som bland annat bygger på de olika spårens terminsutvärderingar, görs uppföljningar och utvärderingar utifrån arbetsplanen och kommunens riktlinjer. Det är svårt, uppger både personal och andra läsare, att förstå utfallet. De kunskapsresultat som redovisas i form av statistik och tabeller förklaras eller analyseras inte närmare.

På Backgårdsskolan arbetar elever och personal i åldersblandade klasser, så kallade spår, med elever från F-klass till årskurs 4. Det finns många olika åsikter bland både personal och föräldrar om fördelar och nackdelar med denna form. Det är upp till arbetslaget i varje spår, som består av förskollärare, fritidspedagog, lärare och i flera fall extra assistenter, att organisera verksamheten och arbetet på det sätt man vill.

Inom och mellan spåren sker mycket samverkan både ämnes- och åldersvis. Samarbetet mellan spår och grupper fungerar olika och är olika intensivt beroende på personalens intresse, rutiner samt undervisningsmetoder och arbetssätt. Det är avhängigt läraren om det är mycket traditionellt lärarstyrt med helklass

och katederundervisning, eller mycket fritt med elevens eget arbete och individualiserad undervisning.

Temastudier i form av elevens val är exempel på integrerad verksamhet där elever blandas över spåren i åldershomogena grupper eller inom spåren i åldersblandade grupper. Elevens val organiseras som en intensivvecka per termin då eleverna kan välja mellan olika teman och aktiviteter. Skolan har erbjudit temaveckor kring friluftsliv, fiske, jakt, hantverk, cirkus och mat. Ofta avslutas temaveckan med Öppet hus som är mycket uppskattat. Eleverna har dock inte varit medvetna om att detta är elevens val.

Arbetslagen med fritidspedagoger och förskollärare har ett tätt samarbete där fritidspedagogen går in på schemalagd tid. Mycket uteaktiviteter finns på schemat och under rasterna finns alltid två rastvakter ute bland barnen. Det märks väl att personalen är delaktig i rörelse, friluftsliv och friskvård som ingår i elevhälsomålet som är ett prioriterat område vid skolan. Vid inspektionen framkommer att rastvakter och pedagogiska luncher fungerar mycket bra. Måltiderna är relativt lugna, personal och elever sitter blandat i matsalen.

Utvecklingssamtalen, som genomförs en gång per termin utifrån en enkät som delas ut till hemmen i förväg, fungerar enligt föräldrar, elever och personal bra.

I hela rektorsområdet och kommunen arbetar all personal med 1-16-årsperspektivet genom den "röda tråden" där personalen inom och mellan skolorna diskuterar hur de kan arbeta och samverka för att nå målen. Många lärare och föräldrar menar att det är ett problem att nå målen på ett effektivt sätt och med goda resultat om inte samma pedagogiska grundsyn finns.

Portfolio och individuella utvecklingsplaner introduceras genom fortbildning av personalen. Dessa idéer upplevs av personalen som kommande uppifrån. De är inte förankrade bland lärarna som anser att de hittills inte fått tid att diskutera förutsättningar och genomförande.

Elever och personal arbetar med flera olika projekt som finns beskrivna i arbetsplan och kvalitetsredovisning. Ett exempel är projektarbetet med utökad läsning. Så kallade Kiwiböcker i läsning används för att öka läslusten och förbättra läsförmågan hos eleverna. Prestationerna följs genom ett läsutvecklingsschema, LUS, för varje individ. Lästestet i årskurs 3 ska utgöra underlag för att ge stöd åt elever som behöver det. Genom diagnoserna som genomförs är det tänkt att lärarna och specialpedagogen ska kunna rikta insatserna. Här upplever dock många bland personalen att varken rutiner eller tillräckliga resurser finns.

En specialpedagog, som också är utbildad talpedagog, arbetar 80 procent på skolan. De specialpedagogiska insatserna genomförs både individuellt och i mindre grupper utifrån de behov som arbetslagen tar upp. Stödbehovet upplevs av alla inblandade som ovanligt stort. Tänkbara orsaker som nämns är till exempel den oroliga arbetssituation som råder i många klasser för elever som redan har det svårt med koncentrationen. Eleverna byter grupper och aktiviteter alldeles för ofta. Personalen menar också att det finns flera mycket rörliga barn, elever som har problem med läs- och skrivinläring, eller motoriska och sociala

problem. Specialpedagogen är inte så mycket i F-klassen, men skolan har en annan erfaren resurslärare som också hjälper till. En viss del av resursen går också åt till delning av klass till mindre grupper. Skolan satsar på många vuxna och elevgrupperna är relativt små. Hur stödet är anpassat och riktat till de olika elevernas individuella behov ifrågasätts dock av flera bland både personal och föräldrar.

För de flesta elever som får särskilt stöd finns åtgärdsprogram som upprättas av klasslärare och/eller specialpedagog och undertecknas av föräldrar. Dessa åtgärdsprogram finns förvarade inne hos rektorn.

Elevvårdspersonal har informella regelbundna träffar med rektorn en gång per månad i EVP, (elevvårdspersonalträffar). Elevvårdskonferens, (EVK), där beslut om elevvårdsfrågor fattas och protokoll skrivs, är ett okänt begrepp för många lärare och ovanligt förekommande på skolan. Kontakter med kurator, skolsköterska och skolpsykolog finns, liksom med sociala myndigheter, PPC (Piteå pedagogiska centrum) och BUP (Barn- och ungdomspsykiatri). Det vidtas dock inte alltid så snabba åtgärder då det behövs, menar flera av lärarna. Lärare kan få handledning vid svårare elevfall och detta är mycket uppskattat.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att den pedagogiska verksamheten och undervisningen mestadels håller en god eller godtagbar nivå. Kvaliteten varierar dock kraftigt mellan olika spår och klasser.

Som en förbättringsåtgärd bör skolan göra uppföljningar, utvärderingar och analyser av den organisation och de arbetssätt som är rådande i dag så att lärandemiljön kan förbättras för alla.

Ett annat angeläget förbättringsområde är att utveckla rutiner för uppföljning och analys av diagnoser och tester för att bättre kunna anpassa verksamheten och ge ett riktat stöd till de elever som är i behov av det.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Arbetslagen inom respektive spår planerar och träffas i olika grad efter eget schema. Personalkonferens och arbetsplatsträffar genomförs regelbundet med all personal och rektorn.

Det finns en utvecklingsgrupp som består av rektor, fritidspedagog, förskollärare och klasslärare. Gruppen arbetar med bland annat samordning kring elevens val. Andra frågor kan röra kompetensutveckling, arbetsplanen och kvalitetsarbetet. Gruppen fungerar enligt många bra.

Rektorn ansvarar för all verksamhet och personal på sju förskoleavdelningar fördelade på tre enheter och en skola med tre spår. Personalen uppgår till totalt cirka 40 personer. Det administrativa stödet är på 50 procent. Rektorn har en god inblick i och är väl förtrogen med verksamheten. På skolan kände rektorn alla barn vid namn.

Personalen upplever att de har en omtänksam och lyhörd rektor som lyssnar på sin personal. Detta kan enligt personalen ibland uppfattas så att ”den som hinner först får sina behov av resurser tillgodosedda före andra”. Rektorn prioriterar arbetsmiljöfrågor för både elever och personal – trivs personalen och mår bra så gör även eleverna det. Andra prioriterade områden är värdegrundsfrågor samt lärande och utveckling.

Rektorn har ännu inte gått den statliga rektorsutbildningen på grund av tidsbrist. Rektorns bakgrund som fritidspedagog och tidigare chef för förskolan, påverkar enligt personalen hennes sätt att delta i och leda skolans verksamhet. Antalet fritidspedagoger och den positiva integreringen av olika yrkesgrupper i skolan är påtaglig vid inspektionen.

Rektorsarbetslaget inom det norra området består av fyra rektorer som träffas en dag per vecka. Träffarna är viktiga enligt rektorerna som sitter utspridda geografiskt, för att diskutera frågor kring samsyn och samordning. Områdeschefen för det norra området är ofta med på rektorernas torsdagsträffar och då informeras om intentioner och riktlinjer från centralt håll. Varken personal eller föräldrar verkar känna till områdeschefen eller hennes funktion. Flera ifrågasätter också om tjänsteresurserna utnyttjas på bästa sätt. Några vinster i effektivitet har personalen inte märkt av.

Skolförvaltningens styrning känns påtagligt stark av personalen ute i verksamheten. Många direktiv kommer uppifrån och denna top down-styrning är inte uppskattad. ”Det ska finnas så många dokument, men innehållet och hur verksamheten fungerar i praktiken är inte så viktigt.” Lärarna efterfrågar mera av en bottom up-modell där problematik och angelägna frågor som diskuteras i verksamheten förs upp till högre nivåer.

Kontaktpolitikerns representantskap i skolorådet fungerar inte i praktiken då närvaro och deltagande har varit mycket begränsad. Flera bland föräldrar och personal undrar vilken betydelse eller innebörd detta samverkansorgan har för politikerna.

Kvalitetsarbetet följer rutiner där rektorn skriver en kvalitetsredovisning utifrån personalens terminsvisa utvärderingar och förvaltningens olika sammanställningar av enkätresultat mm. Systematik i arbetet med kvalitetsredovisningarna saknas av både rektorn och personal. Uppföljningar, utvärderingar och tid för reflektion och diskussion saknas också. Önskemål finns om att dokument och riktlinjer från förvaltningen utvecklas och utvärderas. Rektorn diskuterar gemensamma problem och svårigheter kring kvalitetsredovisningarna med rektorsarbetslaget och får feedback av områdeschefen. Skolans personal känner dock inte att dokumentet är levande.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans ledning och styrning i stort håller en god kvalitet.

Kvalitetsarbetet är dock ett angeläget förbättringsområde. Systematiska uppföljningar och resultatanalyser bör utvecklas förbättringsarbetet och kvalitetsredovisningarna.

Samverkansformerna med skolråd kan också förbättras så att de blir reella verktyg för inflytande och delaktighet.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Rektorn informerar föräldrar inför olika stadieövergångar från förskola till skola och vidare inför flytten till den stora 5-9-skolan. Skolan har också gemensamma rutiner och ett handlingsprogram rörande överlämningar för hela det norra området. Eftersom det bara är verksamhet från F-klass till årskurs 4 så görs inga val, förutom elevens val i temaarbete en vecka per termin.

Föräldrarna får önska vilket spår deras barn ska gå i. Skolan försöker tillgodose föräldrars önskemål, men har också andra principer för indelning av eleverna. För närvarande sker många diskussioner bland både personal och föräldrar hur gruppindelning i åldersblandade eller åldershomogena klasser ska gå till. Rektorn har tagit ställning i frågan men vill att diskussioner och argument ska lyftas upp till skolråd och föräldramöten.

Gemensamma riktlinjer för hur stödet ska utformas till elever i behov av sådant finns inom det norra området. Alla har dock inte fått det stöd både personal och föräldrar önskar. Specialpedagog och elevvårdsteam uttrycker att behovet är långt större än de resurser man har.

Tillgången till skolbarnsomsorg är god och fritidshemsverksamheten finns integrerad i skolans lokaler.

Tillgången till musikskolans verksamhet och lärare är god och verksamheten håller hög kvalitet. Då vissa lektioner med kompanjonlärare besöktes var det många vuxna i en stor klass men mycket oroligt bland eleverna.

Modersmålsundervisning och svenska som andra språk för elev i F-klass har inte erbjudits. Skolan vill att eleven integreras bland sina kamrater och på så sätt uppnår goda kunskaper i svenska. Vid inspektionsbesöket fanns viss osäkerhet och konflikter mellan barnen, delvis på grund av språksvårigheter.

Datoranvändningen varierar i klasserna, men det finns oftast ett par datorer i varje klassrum. Dessa används inte alltid som ett pedagogiskt verktyg i första hand. En extra personalresurs har funnits tillfälligt för att bland annat se till att alla elever i årskurs 4 har datakörkort. Detta har varit mycket uppskattat. Personalen tycker ändå att stödet från kommunens centrala datagrupp, Cmit, kan förbättras.

Många elever bor i närheten av skolan, men cirka en tredjedel av eleverna kommer med skolskjuts. De flesta är nöjda med skolskjutsarna. Några föräldrar som bor på andra sidan om den starka trafiken på E4-an upplever skolvägen som ett stort problem eftersom rätten till skolskjuts inte gäller för dem. Föräldrarna har här gått samman och ordnat skjutsar på eget initiativ.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att tillgången till omsorg och pedagogisk verksamhet är god. Det särskilda stödet bör dock ses över så att information om och prioriteringar görs efter de behov som finns.

Föräldrarnas oro över barnens och elevernas skolväg kan också tas i beaktande av skolledningen.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

På Backgårdsskolan finns behörig personal med adekvat utbildning och kompetens. Det finns gott om vuxna på skolan. Flera lärarkandidater och utbildade vikarier finns också. Kompetensutveckling diskuteras vid medarbetarsamtalen och sker både utifrån den enskilde personalens, arbetsgruppens, skolans, det norra områdets och kommunens behov. Vid önskemål om kompetensutveckling upplever personalen att det inte brukar vara några problem med att ordna det.

På skolan arbetar en stabil lokalvårds- och skolmåltidspersonal.

Specialpedagogen finns på skolan alla dagar i veckan och besöker även förskolan. Detta upplevs av samtliga intervjuade som för många arbetsuppgifter på den resursen.

Skolsköterskan är på skolan en dag per vecka. Skolläkare finns på vårdcentralen i närheten. Kurator och annan elevvårdspersonal på PPC och skolpsykolog finns att kontakta, men besöker inte skolan regelbundet.

Områdeschefen handhar en mindre pott för särskilt stöd inom det norra området som kan omfördelas utifrån behov. Rektorn har hand om kontot för personal, fortbildning och administration. Varje spår har budgetansvar för läromedel, förbrukning och lekmaterial. Alla är delaktiga i resursfördelningen. Ekonomin är god och budget är vid inspektionstillfället i balans med ett litet överskott. Rektor har administrativt stöd i form av en kanslist som arbetar halvtid på skolan.

Lokaler och läromedel är i stort sätt bra och funktionella. Viss brist på grupp- rum råder, i stället används avdelade sittgrupper i de stora genomgångsutrymmena. Skolan är utbyggd en gång och om elevantalet ökar finns ytterligare utbyggnadsbehov. Skolans elever har tillgång till kommunalsbibliotek, sporthall och simbassäng vid Porsnässkolan.

Datorerna används sällan enligt flera elever och personal, trots att det finns en tillfälligt anställd datalärare och IT-pedagog som extra resurs.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resurserna i form av personal, lokaler och läromedel är goda.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Backgårdsskolan övergripande är av god kvalitet. Detta gäller särskilt avseende arbetet med normer och värden där skolan har uppnått goda resultat. Elever och personal trivs på skolan och atmosfären är varm. Eleverna känner sig trygga.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- uppföljning och analys av elevernas måluppfyllelse och kunskapsresultat,
- samsyn kring kursmål och likvärdig bedömning,
- handlingsprogram mot mobbning och kränkande behandling,
- klassrådsverksamhet i alla klasser,
- utvärdering, uppföljning och analys av organisation och arbetssätt,
- resultatuppföljning av diagnoser och tester,
- stödinsatser till elever i behov av särskilt stöd samt
- systematisk uppföljning och analys av kvalitetsarbetet.

Datum

Ort

2004-08-16

Umeå

Lena Ålander

Ola Dahlgren